

Література

1. Прокофьев Н.В. Многосторонние международные договоры в сфере борьбы с международным терроризмом: проблемы эффективности: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2005. 32 с.
2. Конвенція про правопорушення та деякі інші дії, вчинені на борту повітряного судна від 14 вересня 1963 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/995_244 (дата доступу: 21.01.2020).
3. Конвенція про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден від 16 грудня 1970 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/995_167 (дата доступу: 21.02.2020).
4. Філіпов А.В. Авіаційна безпека: проблеми термінології українського та міжнародного права. *DICTUM FACTUM*. 2018. № 2. С. 105-113.
5. Конвенція про боротьбу з незаконними актами по відношенню до міжнародної цивільної авіації від 10 вересня 2010 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/954_013 (дата доступу: 24.01.2020).
6. Протокол, що доповнює Конвенцію про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден від 10 вересня 2010 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/954_014 (дата доступу: 25.01.2020).
7. Протокол, изменяющий Конвенцию о преступлениях и некоторых других актах, совершаемых на борту воздушных судов от 4 апреля 2014 г. URL: www.icao.int/secretariat/legal/Docs/Protocole_mu.pdf (дата доступу: 25.01.2020).

УДК 341.226: 629.73 (043.2)

Миронець О.М., старший викладач,
Лучок А.М., студентка магістратури,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ ВІД АКТИВ НЕЗАКОННОГО ВТРУЧАННЯ

Акти незаконного втручання з часів появи та розвитку цивільної авіації спричиняють загрозу та можуть становити значну небезпеку для цивільних повітряних суден та пасажирів, які в них знаходяться.

Зростання ролі комерційних перевезень пасажирів, багажу та вантажу у всесвітній транспортній системі викликає нагальну необхідність ефективного правового регулювання убезпечення цивільної авіації. Вказані діяння є явищем, превенція якого є надзвичайно важливою як для стабільного розвитку авіації у світі, так і для її подальшого нормального функціонування [1, с. 43-44].

З цієї причини держави (в особі державних спеціальних виконавчих та законодавчих органів) та міжнародні організації приділяють виняткову увагу захисту цивільної авіації від актів незаконного втручання.

Саме з метою боротьби з діяннями, які пов'язані з незаконним

втручанням у діяльність цивільної авіації, Міжнародною організацією цивільної авіації (ІСАО) було створено надійний міжнародно-правоовий механізм. Так, ще Чиказька конвенція від 7 грудня 1944 року (Конвенція про міжнародну цивільну авіацію) заклала базис боротьби за безпеку цивільної авіації. вжито нормотворчих заходів розроблено та прийнято ряд міжнародно-правових актів.

Особлива роль у регулюванні питання забезпечення цивільної авіації і нині відводиться Додатку 17 Чиказької конвенції «Стандарти та рекомендовані практики – Безпека – Захист Міжнародної цивільної авіації від актів незаконного втручання» [2], що став основною програмою з безпеки цивільної авіації для усього світового авіаційного співтовариства.

Цей документ в основному стосується адміністративних та координаційних аспектів, які потребують того, щоб кожна держава-член ІСАО створила свою власну програму з безпеки цивільної авіації з аналогічними додатковими заходами безпеки. Саме Додаток 17 до Чиказької конвенції задекларував найважливішу процедуру забезпечення цивільної авіації – інспекція/огляд людей і багажу в міжнародних аеропортах. А обов'язкове впровадження вказаної процедури зумовило значне зниження кількості незаконних захоплень повітряних суден у всьому світі [2].

Регулювання суспільних відносин щодо актів незаконного втручання в національному законодавстві закріплене в Повітряному кодексі України (далі по тексту – ПК України). Стаття 86 ПК України закріплює визначення акту незаконного втручання як акту або спроби його, що створює загрозу безпеці цивільної авіації. Саме ПК України до актів незаконного втручання включає: а) незаконне захоплення повітряних суден; б) руйнування повітряного судна, що перебуває в експлуатації; в) захоплення заручників на борту повітряних суден або на аеродромах; г) насильницьке проникнення на борт повітряного судна, в аеропорт або в розташування аеронавігаційного засобу чи служби; д) розміщення на борту повітряного судна або в аеропорту зброї, небезпечного пристрою або матеріалу, призначених для досягнення злочинних цілей; е) використання повітряного судна, що перебуває в експлуатації, з метою заподіяння каліцтва, інших ушкоджень здоров'ю, смерті фізичній особі або значної шкоди майну чи навколишньому природному середовищу; є) повідомлення навмисно неправдивої інформації, що ставить під загрозу безпеку повітряного судна під час польоту або на землі, безпеку пасажирів, членів екіпажу, наземного персоналу, інших осіб в аеропорту чи в розташуванні засобів або підрозділу цивільної авіації [3].

Крім того, у розділі XI Кримінального кодексу України визначені статті, що підпадають під діяння незаконного втручання в діяльність цивільного повітряного судна, або замаху на таке втручання. Так, у статті 278 цього нормативно-правового акту угон або захоплення залізничного

рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна, яке карається від трьох до шести років позбавлення волі. Ті самі дії, вчинені за попередньою змовою групою осіб або поєднані з насильством, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, караються позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років. Також у цій статті вказано, що якщо вищевказані дії вчинені організованою групою або поєднані з насильством, небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або такі, що спричинили загибель людей чи інші тяжкі наслідки, караються позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років. З огляду на це, можна зробити висновок, що даний злочин за українським законодавством є тяжким, або особливо тяжким, залежно від кваліфікуючих ознак [4].

Отже, на сьогодні встановлено чіткі рекомендації, інструкції для запобігання такого виду злочинам; у якості убезпечувальної превентивної міри застосовується процедура здійснення контролю/огляду пасажирів та їх багажу перед безпосередньою посадкою у літак, та інші. Проте, ми вважаємо, що питання правового регулювання захисту цивільної авіації від актів незаконного втручання у її діяльність залишається відкритим для подальших наукових пошуків.

Література

1. Миронець О.М., Ярошенко Т.С., Яценко А.В. Теоретико-правові аспекти актів незаконного втручання в діяльність цивільної авіації. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 6. С. 42-44.
2. Annex 17 to the Convention on International Civil Aviation with the title «Standards and Recommended Practices – Security – Safeguarding International Civil Aviation against Acts of Unlawful Interference». URL: http://dgca.gov.in/intradgca/intra/icao%20annexes/an17_cons.pdf (date of access: 21.01.2020).
3. Повітряний кодекс України: Закон України від 19 травня 2011 р. № 3393-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 48-49. Ст. 536.
4. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131.

УДК 347(043.2)

Новицька Н.Б., д.ю.н., с.н.с.,
Новицький А.М., д.ю.н., професор,
Університет ДФС України, м. Ірпінь, Україна

ІНФОРМАЦІЙНА ТА КОМП'ЮТЕРНА ГРАМОТНІСТЬ ЯК ОСНОВНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується постійним зростанням впливу інформаційної сфери, до складу якої входить